

Маржинальний прибуток – це показник, який характеризує частину виручки, що спрямовується на заміщення умовно постійних витрат і формування прибутку від реалізації.

Розрізняють одноступінчастий (спрощений) та багатоступінчастий розрахунок суми покриття. За спрощеною схемою сума покриття дорівнює різниці між виручкою від реалізації продукції та умовно змінними витратами:

- чиста виручка від реалізації;
- змінні (пропорційні витрати);
- сума покриття;
- постійні витрати;
- прибуток.

Системи, які розраховують покриття на основі простого поділу витрат на постійні та змінні, відомі як одно-рівневі системи «direct – costing».

Страхові суми можна розрахувати як для валових продажів, так і для одиниць виробництва.

В останньому випадку це різниця між оптовою ціною та умовно-змінними витратами на виробництво одиниці продукції. Для торгів сума компенсації, як правило, дорівнює торговельній маржі (мінус сума непрямих податків).

Основним недоліком простої системи одиничної ціни є те, що при її застосуванні враховується вся постійна вартість без її розбивки на окремі види, товарні групи, центри витрат, структурні підрозділи тощо.

У зв'язку з великою кількістю вироблених видів продукції та існуванням кількох центрів витрат цей підхід не може об'єктивно оцінити ефективність виробництва окремих видів продукції.

Рівень беззбитковості, стабільне функціонування підприємства в майбутньому. Вираховуючи беззбитковість це можливість уникнути надзвичайної ситуації. Правильний розрахунок беззбитковості дорівнює високий рівень підприємства. Графік беззбитковості помічник підприємцю. Якщо дохід покриває витрати, то буде беззбитковість.

Література

1. Вікарчук О. І. Інвестиційний фактор у формуванні ресурсного потенціалу. *Економіка. Управління, Інновації: електронне наукове фахове видання*. 2009. № 2. URL: <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/eui/index.html>.
2. Овсянкін А. Ю. Діапазон безпеки, його зв'язок з беззбитковістю господарської діяльності підприємства. *Вісник ХНУ ім. Каразіна. Сер.: Економічні науки*. Х.: Вид. ХНУ, 2011. № 650. С. 133–136.
3. Інвестиційна політика підприємства. *Економіка*. URL: <http://ukr.vipreshebnik.ru/investitsijnijmenedzhment/4044-investitsijnapolitikapidpriemstva.html>.

УДК 378.14

Ковальчук Г.О.,

*Професор кафедри педагогіки та психології
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РІК НАВИЧОК: НОВІ ШАНСИ ДЛЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

Розвиток підприємництва є важливим чинником сучасної економіки в усіх країнах. Велике значення питанням підприємницької підготовки й навчання підприємству приділяють у Євросоюзі через реалізацію значної кількості різноманітних підприємницьких галузевих та міжурядових ініціатив. Зокрема, 2023 рік

оголошено «Європейським роком навичок» з метою розвитку навичок, підвищення професійних і життєвих навичок людей, підвищення конкурентоспроможності, збільшення робочої сили, цифрових і «зелених» трансформацій, відновлення соціальної справедливості. Для цього здійснюються спільні заходи й акції за участю Єврокомісії, Європейського парламенту, урядів держав-членів, соціальних партнерів, державних і приватних служб зайнятості, представників торгово-промислових палат, постачальники освіти і навчання, працівники і підприємства [3]. Цей період продовжиться до травня 2024 року.

До основних цілей Європейського року навичок віднесено такі чотири: заохочення інвестицій у навчання та підвищення кваліфікації, що дозволяє людям залишатися на своїх робочих місцях або знаходити нові; забезпечення навичок потребам роботодавців за рахунок тісної співпраці з соціальними партнерами і компаніями; зіставлення прагнень і навичок людей з їх можливостями на ринку праці, особливо для переходу до «зелених» і цифрових технологій та відновлення економіки; залучення людей за межами ЄС з необхідними навичками [3]. Згідно з планами, не менше 60% дорослих щорічно проходять навчання і підвищення кваліфікації.

Реалізації системи року навичок передувало чимало складних ініціатив і процедур з боку галузей, компаній, асоціацій, урядів і багатьох соціальних партнерів. Зокрема, «Пакт про навички» був офіційно розпочатий 10 листопада 2020 року. До пакту можуть приєднатися окремі компанії, приватні або громадські організації, регіональні чи місцеві партнерства, промислові екосистеми чи між секторальні партнерства [1].

Програма проведення заходів Європейського року навичок дуже масштабна, ґрунтовна і всеохоплююча. Вона має освітні, галузеві й кваліфікаційні напрямки, і наголошує на тому, що професійна освіта і навчання мають ключове значення для людей різного віку. В комплексі програми: Пакет цифрової освіти і навичок для освіти і навчання; Європейська система якості для стажування для молоді; Система кадрового резерву ЄС для зіставлення вакансій і міжнародного підбору працівників також і з країн, які не входять до ЄС; оновлення структури освітньої мобільності для викладання і навчання учнів/студентів і викладачів; визнання кваліфікацій з країн, які не входять до ЄС; запуск Академії кібернавичок; Європейський тиждень професійних навичок 2023 (23–27 жовтня) тощо [2; 5].

Усі заходи Програми мають соціальне спрямування та узгоджуються із соціальними цілями ЄС на період до 2030 року, «Цифровим компасом 2030», «Зеленим курсом» ЄС. Реалізація усіх поставлених завдань передбачає великі обсяги інвестувань (насамперед, у професійну освіту і навчання) та побудову інфраструктури підтримки, що своєю чергою, забезпечує розвиток малого і середнього бізнесу, соціальної інфраструктури локального середовища. Особливо наголошується на прагненні зробити Європу справедливою, інклюзивною і сповненою можливостей для досягнення трьох основних цілей ЄС у сфері високого рівня зайнятості (не менші 78%), професійних навичок і навчання протягом усього життя і скороченню бідності, в тому числі дитячої. Для справедливого і добре функціонуючого ринку праці необхідні рівні можливості, справедливі умови праці, інтеграція і соціальний захист [4].

З урахуванням відкритості системи проекту, для нашої країни є безцінний шанс долучитися до Програми і заходів Європейського року навичок 2023 і до Пакту навичок. З 2021 року учасники цього Пакту отримують підтримку від ЄС через Нетворкінг-хаб (допомога в пошуку та зустрічах партнерів, сприяння діяльності, використання інструментів ЄС); Центр Знань (вебінари, семінари, взаємне навчання, інформація про інструменти ЄС, проекти, кращі практики); Центр рекомендацій та ресурсів (доступ до інформації про фінансування ЄС, визначення фінансових можливостей) тощо [1].

Література

1. Європейський Пакт навичок. URL: https://pact-for-skills.ec.europa.eu/index_en.
2. Європейський рік навичок. URL: https://year-of-skills.europa.eu/index_en.
3. Комісія вітає політичну угоду про Європейський рік навичок. URL: <https://ec.europa.eu/social/main>.
4. Комісія вітає цілі держав-членів по створенню більш соціальної Європи до 2030 року. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_3782.
5. Europe's Digital Decade: digital targets for 2030. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_en.

УДК 477.74

*Шкода М. С., д.е.н., доцент
Коховська Ольга, магістр*

Київський національний університет технологій та дизайну

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ ТА ВПЛИВУ ІННОВАЦІЙ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

Передумовою економічного розвитку держави є впровадження інноваційних розробок та встановлення пріоритету державної підтримки інноваційного сектору економіки. Важливу роль тут відіграють малі підприємства, які формують нові технології і впроваджують їх в економічну систему. Інноваційна діяльність малих підприємств має деякі особливості, які є як перевагами, так і недоліками порівняно з більшими формами організації бізнесу. Дослідження цих особливостей і пошук шляхів використання їх позитивних аспектів та подолання впливу негативних сторін дасть змогу підвищити рівень інноваційної діяльності малих підприємств і, отже, рівень інноваційності економіки країни загалом.

Дослідженнями особливостей інноваційної діяльності малих підприємств та напрямків її покращення займалися такі науковці, як: В. Аньшин, В. Александрова, І. Балабанов, У. Баумол, Е. Блех, З. Варналій, В. Виговська, І. Гимаєв, С. Глазьев, А. Дагаєв, М. Денисенко, Е. Евтушенко, П. Завлін, А. Махмутов, А. Поддєрьогін, А. Яковлев та інші.

Вперше розкрив інноваційну складову економічного зростання за участю малих підприємств у своїй теорії Й. Шумпетер, який пов'язав рівень суспільного виробництва з інвестиційною активністю економічних агентів-новаторів, які володіють новим способом поєднання виробничих факторів для випуску продукції і отримання більшого прибутку.

Не менш важливим є дослідження американського вченого У. Баумола, який протиставив рутинним інноваціям, що здійснюються великими компаніями, так звані «незалежні» інновації, носіями яких були малі підприємства. При цьому, на думку вченого, саме інновації малих підприємств відрізняються своєю радикальністю та новизною.

Незважаючи на значну кількість досліджень у цій сфері, багато аспектів особливостей інноваційної діяльності малих підприємств в Україні та можливостей її покращення залишаються нерозглянутими.

У 2022 році Україна зайняла 57 місце в загальному рейтингу Global Innovation Index обійшовши Південну Африку та Грузію, і 34 серед європейських країн. У щорічному рейтингу інноваційних економік, які розраховує видання Bloomberg, Україна у 2019 році обійняла 53 місце, опустившись за рік на 7 позицій. Такий спад, на думку дослідників, пов'язаний із війною.

Мале підприємство вважається інноваційно активним, якщо йому притаманні такі характеристики [1, с. 249; 5, с. 225; 6]: